[illegible]

Dr. A. Sreenivasacharyulu,
Registered Medical Practitioner.

శ్రీమతే నిఖనదేశనమః

శ్రీ సర్వతంత్రస్వతంత్ర వేదాన్తదేశిక

శ్రీనివాస దీక్షితేన్ద్ర చరిత్రము.

పద్యం॥ జయతిమతి మత్య శ్రీనివాసాఖ్యదీక్షి
తృషభ నిరతాత్మా సాధువైఖానసాగ్ర్యః। కలిమలితనిహా
[illegible] **వతీర్ణః** కలియుగకులశేఖర [illegible]
నంసంశ్రితానామ ॥౧॥

గద్యం॥ అస్తిఖలు, స్వస్తిప్రదోన్నతాంధ్ర్యప్రమ
రితో హారిమనోహరో వేంకటగిరిః ॥౨॥

పద్యం॥ తచ్ఛాయామాశ్రయక్ భూసమాస్నేచ్ఛా

గౌరవమనోరమః । సప్రశస్తాగ్రహారేఽస్తి విప్రముఖైర
లంకృతః ॥౩॥ అత్రైకిల ॥

శ్లో॥ శ్రీవైఖానససూత్రవంశజలధౌ ప్రాదుర్దయశ్చన్ద్ర
వద్గోవిన్దార్య ఇతి ప్రసిద్ధవిభవశ్శ్రీమాన్ సుధీః కౌశికః । నిత్యం
వేఙ్కటనాథపాదకమలద్వన్ద్వం సమారాధయన్ శ్రీవైఖా
నసచోదితేన విధినా హ్యాప్తోఽభవత్సన్తతమ్ ॥౪॥

అథాస్య శ్రీమధుమతీ స్త్రీత్వేఽద్వయమాశ్రే
మం । సతీంకాంచిదుమహస్సా ద్వితీయాశ్రమమా
స్తవాన్ ।౫।

ఉదారగుణసంపన్నైస్సదార్యైస్సహాశ్రీత్
మతిమాన్ గృహధర్మేషు రతిమాప్నోదనారతమ్ ।౬॥

గద్యం॥ నిరవద్యశీలస్యగోవిన్దాచార్యస్యాస్య సురూ
పయాసుకీర్త్యాఖ్యయా భార్యయా భగవదేకపరః శ్రీపవన్ కా
లం - కదాపి దాత్రినోఽనపత్యతాం చిన్తయన్నపి మనా
వశేర్వ్యాంశకాదిసర్వసుపర్వవన్ద్యమానచరణారవిన్దం
మాకాన్తం భగవన్తమన్తఃకలయన్ గుణైరనల్పం తల్ప
ధిశయానస్సమనుబభూవ నిద్రాసుఖమ్ ॥౭॥

అథ ప్రభాతప్రాయాయాం విభావర్యామార్యజన
శ్రీపరస్యగోవిన్దాచార్యస్య స్వప్నదశాయామస్వప్నర

నధిగతస్వకీయాష్టోభగవాన్ భోగిశగిరివాస్తస్య స్వస్నిహితో
భూత్వా, నత్ససన్తానాభావజనితాం చిన్తాంజహీహి ।
విన్నై వవిశిష్యంమదంశేనప్రఖ్యాత స్తైర్థప్రాధనత్ స్తనూభ
ప్రాజనిష్యతేమనుష్యత్వజగతి,పితర్స్యాణామ స్తదర్థే ।౮॥

తస్మిన్నేవావసరే తదేవయాద్వితీయాఽపిస్వప్నదశా
యా మతిమనోహారం సుస్పర్శం కిమపిదివ్యం దివ్యం తేజ
స్స్వోదరం ప్రవిశదివసాదరంసిరీక్ష్య, నిరవధికానన్దసన్దోహ
హృదయాశయనానుదతిష్ఠత్ ।౯॥

ప్రబుద్ధశ్చప్రబుద్ధజానాకేనస్తో గోవిన్దార్యోభగవద
వలోకనజనితహర్షపులకాఞ్చితశరీరస్సవిధేత్య స్తని ప్రా
భదాత్రిమదాత్రీకేత్ ।౧౦॥

తతస్తౌదంపతీపరస్పరం స్వస్వప్నవృత్తాన్తమాచ
ఖ్యాతుః ।౧౧॥

అథసాగోవిన్దార్యకులమఙ్గళదీపికా గర్భలక్ష్మ్యా
వతీబభూవవికాసా త్రప్రభామ్బుజనిభవదనా చకాసామా
సతరామ్ ।౧౨॥

త్రింశదుత్తరచతుస్సహస్రేషు వ్యతీతేషుకలివర్షే
~~షు సర్వజిద్వత్సరే తుఙ్గస్థపతితే~~ తథాచన్ద్రేచ, వైశాఖ
పాప్రాజాపత్యేనక్షత్రే శ్లాఘనీయేలగ్నే సాధ్వీసాప్రాసవిష్టప్రవ

భూతగుణం కమపిపుత్రంభువనమిత్రమ్ ॥౧౩॥

యఃఖలునామ్నా శ్రీయుచ శ్రీనివాసఇతిసవ్యధ
సవ్యధేతరజన్మా సన్మానసకమలార్యమా ॥౧౪॥

సమైధతచాస్య మేధావల్లరీ రమావల్లభతదిశరదు
ర్లభప్రసాదామ్బులహరీసేచనా, సకలజనలోచనాసేచనక
న్సకలానిధిరివ కలాస్సకలాఃకలయాంచకార చేతసి, సబ
భూవనమస్తనిగమరత్నైః, సుగమఃప్రవాసీదస్య షడ్దర్శనీరహ
సార్థః మార్గః, సరసకవితాబాలాలీలాసౌధోఽసౌధో
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥౧౫॥ [illegible] ॥

[illegible] పురుషః పురస్తా [illegible]

భగవత్ భవ్యగుణాంతమూచే । వేదాన్తశాస్త్రార్ణవపార
దృశ్వా హి వేదాన్తవేదాన్తగురుస్త్వమాసీః ॥౧౬॥ ఇతి॥

గద్యం॥ ఏవం శ్రీవేఙ్కటేశ దివ్యాజ్ఞాలబ్ధవేదాన్త
దేశికాభిఖ్యస్సుధీముఖ్యస్సద్భిః పాకయజ్ఞైర్హవిర్యజ్ఞైస్సో
మయజ్ఞైశ్చ యజ్ఞో వై విష్ణురితి శ్రుతిబోధితయజ్ఞపురుషభ
గవన్నారాయణమారాధయమాన, తత శ్శ్రీనివాసదీక్షితవే
దాన్తదేశికఇతి దిశిదిశి ప్రతీతో౽భవత్ ॥౧౭॥

అత్రి శ్రియః శ్రీనివాసారాధనరతమనవరతం సాధవః,
[illegible] ఇవ సద్వే, అను
[illegible] శాస్త్రికాః, ప్రాణాంసివః
[illegible] మాంస
[illegible] బాదరాయణ [illegible] వేదాన్తిన, [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible], అనయ [illegible], ఆరాత్స
[illegible] నారాయణపరాః, [illegible] గుణ [illegible]
[illegible], [illegible] ఆనంది
[illegible], ప్రశ
శం [illegible]

...సఇతిభోగినః, అచిత్రేయ స్తచిత్రాఙ్గదఇతిగాయకాః, ...శూర్పణఖ స్తసూ...ఇతి...రాణికాః, అశ్వాను స్తశుక ఇతిన శివః, అష్లవయకః కాళిదాసఇత్యాలఙ్కారికాః, అమూ ష స్తగన్నానఇతి...కాః ॥౧౮॥

అథతస్యకృతీరుపలబ్ధా దర్శయామః, వ్యాఖ్యాం వాల్మీకస్య శ్రీమద్రామాయణస్య ప్రాణైషీత్. యస్యాంధ్య స్త్రీయాం జ్ఞాయతేతస్య...విద్యాసై పుణి, విశేషేణాలం కారికచూడాలంకారమణిత్వం. యద్యపిసాసాంప్రతంనా సల్పాకస్యంత్రప్రదేశే...స్యచిద్వైష్ణవస్యావ సథే, తథాఽపితత్స్త్రఖాదవగచ్ఛామ స్తదీయచాతురీం, హా న్తైవం కేచిత్సిద్ధితిమ్యాన్యా స్సర్వసహృదయజనేనాస్వాద్యం వస్తునిగూహన్తి ॥౧౯॥

అథశ్రౌతప్రాయశ్చిత్తవిధాయకగ్రన్థస్తేన విరచితఇత్యవగచ్ఛామః, సహి శ్రీనివాసదీక్షితీయఇతి శ్రౌత పరైరుచ్యతే, యత్రతేనస్వస్యసర్వశ్రౌతపరిజ్ఞానంప్రకా శితమ్ ॥౨౦॥

అథసతిథినిర్ణయకారికాంకృతవాన్, యత్రతదీ యగణితజ్ఞతా...విజ్ఞాయతే, సాహ్యధునికైస్సాధుభిర్యు ద్రితాచరంతి ॥౨౧॥

విపశ్చిద్దేశవిదర్భానాం సూత్రభాష్యమ్, యచ్ఛ్రీ
విశిష్టాద్వైతనామ భాష్యమ్ శ్రీభగవద్రామానుజాచార్యాణామనతి
[illegible]మస్తినోపలేఖే, తద్ధినా [illegible] ల
బంధముద్రితంచ, యత్ర తులనాత్మక స్తోత్రనాతిసంక్షిప్తంచ, త
చ్చభాష్యం యథామత్యస్మాభి [illegible] ఖ్యానేన
భూషితం, యస్మిన్ శ్రీవైఖానసభగవచ్ఛాస్త్రపద్ధతియా ల
క్ష్మీవిశిష్టః పరమాత్మా నారాయణో ధ్యాత్వా ధ్యానజపహో
మోపస్కృతేనార్చనేన సముపాస్యః, తత్రాపి ధ్యానోపాసనమే
వామోదాత్ భగవల్లోకేషు నైరుక్త్యాప్తిరూపసాయు
జ్యోపాయ ఇతి నిర్ణయః, తత్ర విషయే బహూని శ్రుతిస్మృ
త్యాదిప్రమాణాన్యుదాహృతాని ॥౨॥

అథ శ్రీవైఖానసప్రసిద్ధస్వామి [illegible] ఉపనిషద్భాష్యం
తేన భాష్యకారేణ ప్రణీతం, యత్ర లక్ష్మీనారాయణయోః
పారమ్యం లక్ష్మ్యాః పురుషకారత్వం భగవన్న్యాసాదికంచ నిరూ
పితమ్, తదస్త్రైప్రసంగేన వైఖానసమహామహిమాదయః [illegible] ॥౩॥

అథ సవ్యాఖ్యా విస్తరేణ శ్రీవైఖానససూత్రం,
యత్ర తత్ర సమస్తవేదార్థనేదితా సర్వస్మృతిజ్ఞతా ౭ష్ట
దశసూత్రనిష్ఠాతత్త్వం ధర్మశాస్త్రిమర్మజ్ఞతా ౭న్యచ్చ ప్రాంజి
త్యం ప్రకటీభవతి, తత్ర తాదాదశభిర్హోతుభిర్వైఖానససూ

త్రస్యసర్వసూత్రోత్కృష్టత్వం తత్సూత్రిణాంసర్వబ్రాహ్మ
ణోత్కృష్టత్వంచసప్రమాణంప్రదర్శితమ్ ॥౨౪॥

కిఞ్చ॥ శ్రీమద్వేఙ్కటనాథవేదాన్తదేశిక స్తదన్త
రకాలావిర్భూతఇతిజ్ఞాయతే, కుతఇతిచేత్, తేనహిమహా
త్వాసజ్జనసంభవాఖ్యగ్రన్థః ప్రణీతోఽస్మిన్సకాలేఽస్యత్ర
చవర్తతే, యత్రశ్రీవైఖానసోత్పత్తిప్రకార స్తన్మహిమా
చవరీదృశ్యతే, తత్రవనస్యవిదపి "తస్యయస్మాన్నసమా
స్తిత్, తతోఽస్మాకేతస్మాన్నాతరకనాః, ఋషయఉదతి
ష్ఠన్, యేఽఖాః, తేవైఖానసా" ఇతిశ్రూయతే ...
దుక్తమర్థంవిలిఖ్యతత్రాపరితుష్టస్సన్ తత్ర, స్వజ్ఞానస్యహి
తార్థస్తు, ఇత్యాకారకస్య శ్రీశ్రీనివాసమఖివేదాన్తదేశికేన
హిమమజ్ఞార్యాదౌ ... తోఽదో ... ఽర్థం ... విలిఖ్య ...
తోఽస్తు ॥౨౫॥

అథదీక్షితవర్యేణ వైఖానసమాత్రస్య వ్యాఖ్యా...
సజ్జ్రిహార... ఉపగ్రన్థే ... చితోఽస్తి, తత్రకస్యచిద్వ్యాఖ్యా...
ఽస్యత్తుల్యమహాత్మ్యైర్లిఖితోఽవర్తతే ॥౨౬॥

అథశ్రీవైఖానస మహిమా సముజ్జ్వలతామాఽజా...
మహాత్మానాం శేషాంచిత్స్వచ్ఛరాత్రే... నామ్నాయ్రనాం...
నహినిద్రానాన్యయమనుస్మృత్య శ్రుతిస్మృతిపురాణాదివచ...

పాఞ్చరాత్రస్య వైదికత్వప్రతిపాదకా బహవో గ్రన్థాస్తేన
ప్రణీతా స్తథా శ్రీవైఖానసస్య పరమవైదికత్వప్రతిపాద
కాశ్చ ॥౨౭॥

కిఞ్చ॥ శ్రీవైఖానస భగవచ్ఛాస్త్రవిషయాశ్చన
ముత్పాదితాః, అథవా సర్వత స్త్రిస్వత స్త్రిస్స శ్రీవేఙ్కటే
శాంశసముద్భూతస్యకిమిదం గ్రన్థకరణమాశ్చర్యం, తదీయ
మాశ్చర్యమపదానంతు యథావిదితం కిఞ్చిల్లిఖామః ॥౨౮॥

సపఞ్చమేవయస్యోపనీతః ప్రథమం నీతస్సన్నిధిం
శ్రీవేఙ్కటేశసన్నిధిమారాధ్యమారాధనార్థాస్త వేదే సా
క్షాత్కృత్య ప్రాశుం పరమపురుష ముపకణ్ఠే కణ్ఠేపుష్పమాలి
కాంధారయితుముశకన్న వానస్తాతమిత్యుత్స్రబవీత్ ॥౨౯॥

స్వారాధకవత్సలో విప్రవత్సలశ్చ వల్లభో వత్సమా
లాంధారయ రయాదితి వ్యనంసీత్ ॥౩౦॥

ఏవంధృతమాలం తమాలశోభం వైఖానసకులదై
వతం ముదైవతం నిషేవ్య సేవాపరాః పరమాశ్చర్యసముద్రే
న్యమజ్జన్ ॥౩౧॥

అన్యదిదం॥ అఘటితఘటనపటుస్సపటుఘటితక
వాటం కవాటపక్షే శ్రీవత్సలక్ష్మణే మహామహావిస్యాద వేద

యత్; తస్మిన్ పరమాత్మని యథాపురం పురతో నిహితం హవిశ్చక్షుషా ప్రతిగృహ్యానుహితేఽపి మహితస్సహి త్వత్రా పరితోషాత్సనస్త్రాత భవతా సర్వమిదం భోక్తవ్యమితితము క్తవాన్ ॥౩౨॥

సభక్తపరాధీనస్తదుక్తిసంసక్తహృదయో దయాళుః కిఞ్చిత్త్వావశేషం శేషాద్రిపతిర్భుజే అవశిష్టం సలక్ష్మీ విశిష్టశ్శిష్టం తత్ భోజయత్ ॥౩౩॥

అథ సముత్థాటితే కవాటే శుభాజనా భాజనేషు భగవత్పరివారభూతదేవనివేదనాయ కేవలమవశేషితం హవిర్విలోక్య కృష్ణాహారతయా పుష్టోదరం సాదరం తం శుభచరితం నిరీక్ష్య ఆయుష్మన్ కిమిదం హవిష్కృతమైన భుక్తమిత్య ప్రాక్షుః ॥౩౪॥

ఆహ చ స మహాన్ తాతేన చేతి, తదా విస్మితా జనాస్తదవశిష్టస్య హవిషః పరిహారేభ్యో నివేదనే సంశయమాపన్నాః పన్నగపతిం నగపతిం దధ్యుః; తదానీముదజృమ్భత కాచిద్వ్యాహృతిరస్త్రా తే వాణీ ॥౩౫॥

తథ్యాం వదతి వత్సః, మయా వాత్సల్యాద్దత్తం యథా భుక్తమిదం, అథ మద్వచనాదరేణ వత్సేన చ తథా, శిష్టమి

దంనిస్సంశయం దేవేభ్యో నివేద్య తామితః పరం చముచూద్య
గ్భ్యం స్వీకృతే హవిషఘటితే కవాటే సన్నిహితపవనైఖా
నసైర్యథేప్సితం భోక్తవ్యాపహం హి భక్తైరర్పితం హవిః ప్రథ
మం చక్షుషా ప్రతిగృహ్య పశ్చాదచర్కరసనామస్థితో భు
నజ్మి, తదనంతరం మత్పరివారభూతేభ్యో దేవేభ్యో నివేద్య
తామస్మిన్నమనిదేశే యోముగ్ధో విఘాతం కరిష్యతి, నమే
క్రోధాస్యాదితి ॥౩౬॥

ఇత్థం భగవదాజ్ఞాం విజ్ఞాయ విజ్ఞాస్సముతుష్యన్, త
తః ప్రభృతి ప్రవృత్తోఽయం భగవదాజ్ఞాకల్పితస్సదాచార
స్సాంప్రతమప్యాచర్యతే, క్రమాయతేచాయమాచారోస
యుక్త ఇతి మత్వాకశ్చిత్ప్రత్యవస్థితమస్య ఏనం నిరుధ్య భగవతః
క్రోధవిషయోఽభూదితి ॥౩౭॥

ఏవంవిధాస్తస్యవృత్తాన్తా బహవోఽగతాః కిమధికే
నేతివిరమ్యతే ॥౩౮॥

అఖణ్డయవయం పణ్డితమణ్డలీమణ్డనభూతః పామణ్డ
మతం, సాగతమసాగతః ప్రథమశమయత్ । అసాధయదసా
వసాధుమదధ్వంసి భగవద్యోగహారాధనం. మోహసాధనము
తి । అబోధగురుద్వైధికేతమితిమావ సంపద్యనకాస్త్రుమితి ।
[illegible] । [illegible]

ఖానససూత్రం – వైఖానాపరనామక నారాయణపరమితి ॥
శ్రీవైఖానససూత్రవిహితవిష్ణుబలికర్మసిద్ధచక్రాఙ్కనే ప్రవ
దనా వైదికా వైఖానసా ఆది వైష్ణవా గర్భవైష్ణవాస్స్వసూ
త్రవిహితసంస్కారపాత్ర వైష్ణవతయానిసర్గ వైష్ణవాశ్చ
తఏవతత్సూత్రిణస్స్వైభగవదేకపరాస్సృష్ట్యైతి శ్రీజగ్రా
హికయాపాదవశేయత్ ॥౩౮॥

పద్యం॥ కృపాలవాద్యస్యజగజ్జయీస్యాద్దయాంనిధే
రాత్మభవాప్రియస్య । తదంశభూతస్యజహౌగమర్ధ్యమదం
మహాత్మ్యేతికిమత్రచిత్రమ్ ॥౪౦॥

మదంశభూతో మహతాం మహీయాన్మదంశమం
సేష్యతిధుర్మతీనాం । ఇతిన్యధాద్యత్రహరిః ప్రసాదంనతిర్మ
[illegible]నుస్తుతిస్తైః ॥౪౧॥

ఇలస్తుల్యాగ్రామవా [illegible] వరదాచార్యసూనునా ।
మహాసూద్రరాజేనముయా దారతలో హాకైః ॥౪౨॥

నిదేశాచ్ఛ్రీనివాసాఖ్యవేదాన్తాచార్యయద్వనః ।
[illegible] ప్రవర్తితంవృత్తమప్యర్భాగినాంముదే ॥౪౩॥

[illegible] జగతాం [illegible] సఖిలానాం । [illegible]
[illegible] శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥౪౪॥

సంపూర్ణము.

సున్దరరాజభట్టాచార్యకృత శ్రీముఖమ్.

భో భోః శ్రీనరసింహపణ్డితమణే శ్రీశ్రీనివాసాభిధౌ ధీ
మన్తౌ విఖనోమునిప్రవిహితానుష్ఠానబద్ధాదరౌ । నిత్యం
స్వప్రతిభావిశేషవిదితాశేషత్రయ్యౌ ఎకేన సత్యాసున్దర
రాజదాస ఇహ వాం కుర్వే ఽద్య విజ్ఞాపనమ్ ॥౧॥

ఇహ కుశలినమాం ... శ్రీవా మహాసేహామనుగ్రహాత్తే
వాం । కుర్వే రఘుపతిపదయోః ... భవతో ర్మహా
స్వజిజ్ఞాసే ॥౨॥

యద్యపి దిదృక్షమాణో ... నవనీతభో క్తిపద్మే
న్నే । భవతో రహమిహ వర్త్యే ... యకార్య భ
రస్య ॥౩॥

మత్వా ఽత్ర మాం విధేయం । ... మనోరథ
రో ... । ... మిదం చరణారవిన్దం కృపయా ...
యుక్తం క్రియతాం ॥౪॥

అద్య ఖలు కే ... కులజాతాహం ... [illegible]

న్యాః । శాంకరమతానుషక్తాశ్చాఙ్ఘ్రధరేద్రిగుదాసతే
దదృశః ॥౫॥

అన్యేఽత్రపాంచరాత్రం త్రపాంచరాత్రిందివంశ్రి
తాహిత్వా । ఆత్మంభరయోఽన్యగురూన్ సమాశ్రయ
న్తేసత స్తముద్రాశ్రితాః ॥౬॥

నవిజానతేవిమాం తాశ్రయముహుర్ముదృశః కుశేశయా
క్షపరం । నిర్గుణశబ్దేనపరం సగుణశబ్దాంచ మన్వతే
బ్రహ్మ ॥౭॥

అనుపమమశేషతస్త్రివ్రతస్త్రిమామ్నాయమస్త
కాచార్యం । శ్రీశ్రీనివాసమప్యంబుధంమన్యస్తృణాయ
మన్యంతే ॥౮॥

అన్యే కేచిద్విబుధామన్యంతేసర్వమస్మదీయమతం।
శ్రీరామానుజదృష్టాన్నభిద్యతేఽత్రేతితచ్చనాత్యుచితం॥౯॥

శ్రీశ్రీనివాసగురవ్రా వైలక్షణ్యంతతఃపృథగ్రింథై॥
వైఖానసస్యవిశదం కథయన్త్యేవస్వతశ్చమహిమానం ॥౧౦॥

ఖ్యాతోహరంహిమనుతే మోక్షోపాయంమహాంసయతిరాజః । విఖనాభగవాన్ శ్రీపాచభక్త్యాపరమస్యపూజనంపరమం ॥౧౧॥

బూ౦శ్రీకేతస్సైనభగవాన్మోక్షోపాయంస్ఫుటంను
కీచిక్ష్య । సిద్ధాన్తయతిహితద్వచ్ఛుద్ధాత్మా శ్రీనివాసమభి
రాజః ॥౧౨॥

కథయతియతికులరాజోనపాంచరాత్రేత్రయీవిద్వో
ధఇతి । అధ్వరిరాజోస్మాకం నధ్వనితత్రిహాతద్వ్రో
ధంహి ॥౧౩॥

అవిదితమహాంత స్యూవ్ర్యాన్యవేదయంనాహామద్యవి
ద్వాంసః । స్వావగతంమిత్రజనేనివేదనీయంహిసాధువాఽ
సాధు ॥౧౪॥

ఈంతవ్ర్యాయంమంతునఞంతాహంకశ్చిదత్రమం
తవ్యః । విరళాభవాద్యృశో మేనరళాస్సదృశఃత్రితాః నధ
ర్మాణః ॥౧౫॥

ప్రతిపాలగహామిభవతోక్షప్రతిప్రతం చాడువిద్వాదవ
తంపా । ఏకాసికాంచకంచిత్సమయంవాస్మాకషధికమా
శాసే ॥౧౬॥

ఇతిశ్రీవైఖానసాభిజనదాసః
సుందరరాజః.